

Mindre meddelelser

Iagttagelser, som er godkendt af sjældenhedsudvalget, er mærket med stjerne (*)

Records approved by the rarity-committee, are marked with asterisks (*)

SØLVHEJRE (*Egretta alba*)* og ROVTERNE (*Hydroprogne caspia*) I VEJLERNE

Under arbejde i Vejlerne for Vildtbiologisk Station, Kalø, i sommeren 1966 har jeg ved flere lejligheder iagttaget en Sølvhejre (*Egretta alba*), og en enkelt gang iagttaget en Rovterne (*Hydroprogne caspia*).

Den 16. juni blev en Sølvhejre set i ringkanalen omkring Tømmerby Fjord. Den 25. juni sås Sølvhejren i Vesløs Vejle. Denne iagttagelse fandt sted under særdeles fine omstændigheder, idet der var gode lysforhold, og fuglen ikke var mere end 60–70 m borte. Den blev iagttaget med en kikkert (40×). Desuden var Sølvhejren i selskab med en gammel Fiskehejre (*Ardea cinerea*), så jeg kunne også få et godt indtryk af fuglens størrelse.

Jeg så da en lige knap fiskehejrestor hvid fugl med mørk sortgrålig næbspids. Næbbet blev indad mod næbroden lysere, indtil det ved basis var helt gult. Det må således dreje sig om en mindst et år gammel fugl. Den havde ingen nakketop. En let brise fik de decimeterlange overgumpesjer til at feje i vinden. Benenes farve var mørk gråbrun. Da fuglen efter nogen tids forløb lettede fra det lave vand, sås det, at også fødderne var mørke. Til denne observation knytter der sig endnu en iagttagelse, idet jeg så Sølvhejren fange og fortære en aborre (*Perca fluviatilis*). Det tog den ca. 5 min. at få det store bytte ned gennem svælget. Fiskehejren, som opholdt sig i umiddelbar nærhed af Sølvhejren, blev så ophidset ved at se den bakse med den store fisk, at den hoppede rundt omkring den. Samme dag sås Sølvhejren flyvende til NØ-delen af Arup Vejle. Endnu senere kom den tilbage til Vesløs Vejle.

Den 3. juli kom Sølvhejren flyvende fra syd og landede i Bygholm Vejle ca. 150 m fra mit observationssted. Den 16. juli så jeg Sølvhejren i Bygholm Vejle på ca. 300 m's afstand. Den 20. juli iagttoges Sølvhejren på ca. 50 m's afstand i Bygholm Vejle. Den var i selskab med en flok unge Fiskehejrer og fløj bort sammen med disse, så snart de opdagede mig. Sølvhejren var lige så stor som disse unge Fiskehejrer. Den 28. juli blev Sølvhejren set i Bygholm Vejle sammen med Fiskehejrer. Jeg kom flokken så nær som ca. 100 m. Den 13. august opdagede

jeg Sølvhejren i Selbjerg Vejle. Den blev iagttaget på ca. 70 m's afstand.

Som man kan se af observationerne, har Sølvhejren oftest været i selskab med Fiskehejrer. Det gælder især for tiden fra midten af juli og fremefter, hvor flokke af unge Fiskehejrer indfandt sig på området. Sølvhejren viste fuldstændig samme adfærd som Fiskehejrerne, idet den fouragerede, fløj op og fløj i flok sammen med dem. Sølvhejren og Fiskehejrerne tillod, at man kom ind på 80–100 m's afstand, inden de fløj op. Ved alle observationer på kortere afstand har jeg været dækket af vegetationen. Det må anses for ganske givet, at der har været tale om en vild fugl. Der blev ikke bemærket nogen ring på fuglen.

Den 18. juni kl. ca. 06 iagttoges en Rovterne i den sydlige del af Selbjerg Vejle. Den kom fra NV og fløj ganske langsomt forbi i ca. 15 m's højde på ca. 40 m's afstand. Iagttagelsesmulighederne var idelle, dels på grund af den korte afstand, men også på grund af vejret og belysningen, idet det var blikstille, skyfrit og medlys.

Det første, jeg bemærkede ved fuglen, var det store røde næb, som den rettede skråt nedad, mens den bevægede hovedet fra side til side for at spejle efter bytte i vandet. Iøvrigt kan det bemærkes om fuglens udseende, at den havde ternefacon, smalle vinger, men den var stor, knap så stor som en Sølvmåge (*Larus argentatus*), og havde tilsvarende langsomme vingeslag. Den fulgte en af de store kanaler i sydlig retning, hvor den forsvandt ud af mit synsfelt. Den havde altså kurs mod Limfjorden.

Mig bekendt er der kun en gang tidligere, for 10–12 år siden, observeret Rovterne i Vejlerne (oplyst af jagtopsynsmand THORVALD JACOBSEN). Denne iagttagelse blev gjort ca. 500 m syd for mit iagttagelsessted, hvor et eksemplar blev skudt. Denne fugl havde fulgt den samme kanal, som jeg så Rovternen følge.

LEO KORTEGAARD.

SUMMARY: A Great White Heron (*Egretta alba*) was seen on several occasions in Vejlerne, North Western Jutland, during the period: 16. June to 13. August 1966. Usually the bird was seen to-

gether with Herons (*Ardea cinerea*). A description of the bird is given. In addition there is an observation of a Caspian Tern (*Hydroprogne caspia*) on the same locality on 18. June 1966.

GULIRISK (*Serinus serinus*)* YNGLENDE PÅ AMAGER I 1965.

I Kongelundens østlige del og ved dennes sydvendte bryn opdagede BENT BØGGILD PEDERSEN og undertegnede d. 23. maj 1965 en han og hun af Gulirisk (*Serinus serinus*). Skoven er her ret åben og består hovedsagelig af ædelgran (*Abies alba*), iblandt enkelte træer som rødgran (*Picea abies*), eg (*Quercus robur*), bøg (*Fagus sylvatica*) og birk (*Betula sp.*), hovedparten med en højde på 15–20 m. Underskoven, der gennemgående er ret åben, består bl.a. af druehyld (*Sambucus racemosa*). Vi havde sidst været i området d. 16. maj og havde da ikke iagttaget nogen Gulirisk, hvorimod vi daglig observerede 1 syngende han i den vestlige del af skoven i perioden 15.–22. maj. Den han, vi nu stod overfor, havde dog en længere og mindre gennemtrængende sangstrofe, end tilfældet havde været med den først iagttagne, hvilket gav os grund til at mene, at det ikke var samme individ.

I de følgende dage blev Gulirirken stadig truffet i samme område, og d. 27. maj konstateredes parning. Herefter blev stedet holdt under regelmæssig observation af B. B. P. og undertegnede, og efter at have været indkredset nogen tid blev reden fundet d. 20. juni af STEEN CHRISTENSEN og undertegnede. Den var anbragt 30–35 m fra skovkanten i en 13,5 m høj spinkel ædelgran, der voksede ganske nær en anden ædelgran, 25 m høj. Reden var vendt mod SØ, bygget 9–10 cm fra stammen mellem 3–4 friske skud og ca. 1,5 m fra toppen. Solens stråler kunne nå redestedet hele formiddagen og i de første eftermiddagstimer. I reden lå 2 pull., som netop var i stand til at løfte sig op over redekanten (iagttaget på 2 meters hold fra nabotræet). Den 30. juni forlod de to unger reden og blev kun iagttaget i området de følgende to dage.

Derimod udviste parret stadig aktivitet, som denne gang var koncentreret om en 25 m høj ædelgran, der voksede ca. 50 m fra det tidligere rede-træ og i selve skovkanten. Efter at være blevet overbevist om, at parret var i gang med et 2. kuld, blev den 25 m høje ædelgran besteget d. 18. juli. Reden var denne gang bygget 16 m til vejrs og 2 m fra stammen mod SØ, hvilende på 2 kviste ved en gren- deling. Nogle mindre grene dannede ligesom et tag over reden. Den indeholdt 4 æg. Det meste af dagen kunne solen skinne på redestedet. Regelmæssige observationer fortsattes, og d. 6. august forlod 4 unger reden.

Efter d. 7. august blev Gulirirken ikke iagttaget i området, og trods hyppige besøg i området omkring skoven blev kun 1 individ iagttaget d. 29. august ved skovens NØ hjørne. Det bør iøvrigt nævnes, at der d. 20. juli fra kl. 13.10 til kl. 13.15 hørtes, samtidig med at begge magerne iagttoges i redetræet, 1 syngende Gulirisk ca. 50 m fra dette. Den eneste reaktion fra hannen i redetræet var, at den startede med at synge.

Parret fouragerede hovedsageligt ved en frugt- plante, der lå ca. 250 m fra redestedet. I to mod- satte sider af plantagen var et hegn blevet fældet og stubbene vendt, så rodtrevlerne var over jorden. Mellem frugttræerne voksede et væld af vilde urter. Desuden fandtes ved redestedet marker med kartof- fel, gulerod og korn, omgivet af planterige hegn.

Efter at være blevet forladt, blev begge reder nedtaget og afleveret til Universitetets Zoologiske Museum, København. Reden fra 2. kuld havde den bedste beskaffenhed ved nedtagelsen og vil her blive beskrevet (de to reder lignede iøvrigt hin- anden). Redens ydre diameter var ca. 10 cm og højden ca. 4 cm. Skålen var ca. 6 cm bred og 3 cm dyb. Redekanten var ca. 2 cm bred. Yderst bestod den af rodtrevler og mindre kviste, i mindre ud- strækning fandtes vissent græs, tørre plantestængler, mos, lav og visne mindre blade. Kanten var afstiv- vet med en ret kraftig grankvist. Skålen var foret med dun, mindre fjer og garn, desuden fandtes en del skæl (fra ungerne). Ca. det halve af reden var på kanten og siden tæt besat af ekskrementer.

Gulirirken er 3 gange tidligere konstateret som ynglefugl i Danmark, i 1948 ved Næstved (TORTZEN 1949), i 1955 ved Nakskov (BLUME 1956) og 1962 i Sønderborg (BEHRENS 1965). BEHRENS (1965) nævner iøvrigt nogle spredte iagttagelser af arten i landet, og desuden kan henvises til SALOMONSEN (1963). Bemærkelsesværdigt er det, at parret i 1965 fik gennemført 2 kuld, idet det er første gang, dette med sikkerhed er konstateret i landet. Dette er især ejendommeligt, når man betragter vejrforholdene i juli måned, i hvilken temperatures landsgennemsnit blev 2,2° under normalen, og Sjælland fik 117 mm nedbør (normalt 63 mm), (efter Meteorologisk Institut: Månedstillæg for juli 1965). I litteraturen angives to kuld om året at være det normale for arten i Syd- og Mellem- europa. At Guliriskerne yngede i et skovbryn, kan umiddelbart virke overraskende, idet arten i Tysk- land normalt træffes i park- og bymilieu, og reden normalt ikke anbringes højere end ca. 5 m (NIETHAMMER 1937). (Dog hænger redeanbringelsen i Kongelunden nok sammen med et krav hos arten, om at en vis mængde sollys skal kunne nå redeste- det). Som fremhævet af MAYR (1926) kan det vel tolkes sådan, at den ikke stiller så store krav til

selve redeanbringelsesstedet, men at passende fourageringsmuligheder er den vigtigste betingelse, for at den kan slå sig ned og yngle i et område.

POUL HANSEN.

SUMMARY: A pair of Serins (*Serinus serinus*) bred in the wood Kongelunden on island Amager near Copenhagen in summer 1965. 2 broods (of 2 and 4) succesfully were raised. There are three earlier mentions in the literature of Serins breeding in Denmark, of which one concerns several breeding pairs in Southern Jutland. The pair described here is the first known in Denmark to have raised 2 broods, which is rather striking taking into account the very wet and cool summer 1965.

Litteratur

- BEHREND, O., 1965: Gulirisk (*Serinus serinus* (L.)) i Sønderjylland. – D.O.F.T., **58**: 140.
 BLUME, C. A., 1956: Gulirisk (*Serinus serinus* (L.)) ynglende på Lolland i 1955. – D.O.F.T., **50**: 335.
 MAYR, E., 1926: Die Ausbreitung des Girlitz. – J. Ornithol., **74**: 571.
 NIETHAMMER, G., 1937: Handbuch der deutschen Vogelkunde, **1**: 71. – Leipzig.
 SALOMONSEN, FINN, 1963: Oversigt over Danmarks fugle: 134. – København.
 TORTZEN, N. J., 1949: Gulirirken (*Serinus serinus* (L.)) ynglende ved Næstved. – D.O.F.T., **43**: 172.

Anmeldelser

THEODOR MEBS: Eulen und Käuze. (136 sider, 33 fotos, deraf 3 i farve, 38 tekstfig.) – Kosmos, Franckh'sche Verlagshandlung, Stuttgart 1966. Pris: DM 14,80.

Som THEODOR MEBS bog om Europas rovfugle (anm. D.O.F.T. **60**, p. 47) er også hans ny bog om alle Europas ugler gennemgående præcis i sin form og indholdsmæssigt saglig, og den kan straks anbefales alle uglevenner.

Bogen er opdelt i to dele. I første del hører vi om uglerne i almindelighed, om alt det indenfor økologi, ynglebiologi m.m., som er fælles for dem. Her findes også en tabel med mål og beskrivelse af 8 af de i Europa forekommende 13 uglearters gylpeboller. Den tabel er nu ikke meget værd. Gylpebollens form og størrelse varierer alt for meget indenfor den enkelte art, så hvis det ikke ligefrem drejer sig om et kirkeuglegylp, der glinser blåsort af skarnbasserester, bestemmes et ulegylp først og fremmest efter findestedet! Det ved enhver, der har stået på et kirkeloft i en bunke sloruglegylp; man kan med lethed finde talrige boller, der kan stamme fra næsten en hvilken som helst af de andre arter.

I bogens anden del gennemgås de enkelte arter – ikke systematisk, men i den rækkefølge, i hvilken de hyppigst skulle forekomme i Tyskland! Her kan man let slå op og sætte sig ind i det for arten særligt gældende vedr. tilholdssted, forplantning, stemme m.m.

Tegningerne i teksten er til tider ganske gode, præcist rammende og lette i stregen. Bogens fotografier er bortset fra den kunstige og glansbilledagtige forsideillustration med forløren romantik

(natugle plus appelsinlignende måne) absolut gode, og det er en nydelse at betragte dem, også selv om de fleste er gamle kendinge især fra HOSKING'S, FISCHER'S og HEDVALL'S arkiver. IB TRAP-LIND.

MERVYN COWIE: Fly, Vulture. (221 sider, 30 sort-hvide fotos.) – George G. Harrap & Co. Ltd. London 1961. Pris 21 sh.

Forfatteren, der allerede fra sine tidligste drengeår blev opøvet i storvildtjagten af sin far, som var en ivrig og dygtig jæger, ændrede som voksen indstilling til storvildtet. Nu ville han bevare, ikke nedlægge.

Efter en årelang, men utrættelig kamp med megen modgang oplevede MERVYN COWIE endelig i 1946 at se sin drøm om et vildtreservat i Østafrika realiseret, og han har siden fungeret som direktør for the Kenya National Parks.

Det er om storvildt, om de vilde dyr i reservaterne og om krybskytter, denne bog handler. Vi hører om den meningsløse nedskydning af elefanter blot for elfenbenets skyld, og vi hører om nervepirrende oplevelser under jagterne og om den til tider næsten håbløse kamp for at få befolkningen til at forstå fredningens nødvendighed. Og når man i denne forbindelse tænker på den næsten umulige opgave, det er, at få alle vore rovfugle fredede, kan man levende forestille sig, hvad det har kostet at få primitive stammer til at lade det vildt i fred, som er en væsentlig del af deres eksistens!

“Fly, Vulture” indeholder ikke meget ornitologisk stof, men den er skrevet i et levende og fængslende sprog og er nok værd at læse. IB TRAP-LIND.